

ÇOCUKLARDA ŞAŞILIK

EY.FR.10.314.04

Gözlerimiz tam karşıya bakarken birbirine paraleldir. Paralelliğin bozulmasına **şaşılık** (strabismus) denir. Gözlerden bir tanesi tam karşıya bakarken diğeri içe, dışa, yukarı ya da aşağıya bakmaktadır. Yanlış pozisyon sürekli belirgin olabileceği gibi bazı yöne bakışlarda da ortaya çıkabilmektedir. Erkek ve kız çocuklarında aynı sıklıkta görülmekte ve çoğu hastada ailesinde başka kimsede görülmemektedir.

Gözler birlikte nasıl çalışır?

Normalde gözler aynı noktaya bakarlar. Bunun sayesinde beyin iki görüntüyü birleştirerek üç boyutlu görüntü oluşturabilmektedir. Bu üç boyutlu görüntü derinlik hissinin de oluşmasını sağlamaktadır. Bir göz farklı yöne baktığı zaman beyine farklı iki görüntü gönderilecektir. Bu durumda beyin yanlış yöne bakan gözden gelen görüntüyü yok sayacak ve sadece karşıya bakan gözün ilettiği görüntüyü kabul edecektir. Böylece çocuk derinlik hissini oluşturamayacaktır.

Şaşılığın nedeni, belirtileri nedir?

Nedeni tam olarak bilinmemektedir. Gözü kontrol eden 6 adet kas bulunmaktadır. Her iki gözünde normal pozisyonda olması için kasların denge içinde bulunması ve koordineli bir şekilde hareket etmesi gerekir. Hamileliğin nasıl geçtiği, doğumun problemlili olup olmadığı, çocuğun gelişimi, geçirdiği hastalıklar, havale veya göze ait hastalıklar (katarakt, göz içi tümör vb.) şaşılık için risk faktörü oluşturabilirler. Gözlerin aynı yöne bakmaması en önemli belirtidir. Bununla birlikte güneşli ortamda gözlerden birini kısmak ya da gözlerini birlikte kullanmak için başını yana eğmek gibi belirtilerde olabilir. Şaşılık kayan gözde görmenin azalmasına yani **göz tembelliğine** (amblyopi) neden olacaktır. Beyin iyi gören gözden gelen görüntüyü kabul eder ve kötü gören taraftan gelen görüntüyü yok sayar. Bu durum şaşılık bulunan çocukların yarısında bulunmaktadır.

Göz Tembelliği Nedir ve Nasıl Tedavi Edilir?

Çocukluk çağı kaymalarındaki en önemli problem, genellikle tek bir gözün kayması nedeniyle ortaya çıkan göz tembelliğidir. Göz tembelliği en basit tanımıyla bir gözün az görmesidir. Görüntünün net oluşmaması sonucu beyindeki görme merkezi fonksiyonunu tam olarak yerine getiremez. Göz tembelliğinin 3 temel sebebi bulunur: Şaşılık, kırma Kusurları, saydam olması gerekli göz dokularında bulanıklık. Tedaviyle ne kadar erken başlanırsa başarı şansı o kadar yükselir. Göz tembelliğinde tedavinin esası zayıf gözün kullandırılmasına dayanır. Bu, sağlam gözün özel bir bandajla haftalar bazen aylar boyunca

kapatılması ile yapılır. Şaşılıkta eğer bir cerrahi müdahale yapılacaksa genellikle önce göz tembelliği giderilmeye çalışılır. Ameliyat öncesi belli bir dönem kapama tedavisi yapılır, ameliyat uygulanır, daha sonra bir müddet daha kapama yapılmaya devam edilir. Aileler ne yazık ki kayma ameliyatından sonra her şeyin yoluna girdiği düşüncesiyle kapama yapmayı bırakabilirler. Tek başına cerrahi müdahale, oluşmuş göz tembelliğini gideremez. Göz doktorunuz kapamanın nasıl yapılması gerektiği ve kapama sırasında ne gibi şeyler yapılması gerektiğini size açıklar. Bundan sonrası ise tamamen sizin sabrınıza kalmıştır. Çocuklar kapama yapılmasından hiç hoşlanmazlar. Ve bunu reddederler. Ancak ebeveyn olarak bu dönem, sizin ilgi ve sabrınızla, başarılı bir şekilde yaşanabilir. Başarıda en önemli nokta göz tembelliğinin teşhis zamanıdır. Eğer erken teşhis ve düzenli tedavi yapılırsa çoğu kez normal görmeye ulaşılabilir. 8 yaş sonrasında yapılacak kapamanın herhangi bir faydası olmaz. Katarakt gibi sebeplerle ortaya çıkan göz tembelliklerinde çok seri davranmak gerekir. Erken bebeklik dönemlerinde cerrahi ve kapama tedavileri ile müdahale yapılması gerekir.

Şaşılık tanısı nasıl konur?

Bütün çocukların 4 yaşından önce göz doktoru tarafından kontrol edilmiş olması gerekmektedir. Eğer ailede şaşılık ya da göz tembelliği bulunan başka biri varsa bu muayenenin 3 yaşından önce yapılması gerekmektedir. Bebeklerin gözleri içe dönük gibi durmaktadır. Bunun sebebi burun kökünün daha geniş olması ya da göz kapağının iç tarafında deri kıvrımının bulunmasıdır. Yaş ilerledikçe bu görüntü ortadan kalkacaktır. Bu durumun tam olarak aydınlatılabilmesi için mutlaka bir göz muayenesi yapılmalıdır. Gerçekten şaşılık olanlarda ise düzelme olmayacaktır. Yalancı ve gerçek şaşılık arasındaki fark ancak göz doktoru tarafından teşhis edilebilmektedir.

Şaşılık nasıl tedavi edilir?

Tedavide amaç görmenin korunması, gözlerin tekrar orta konuma getirilmesi ve binoküler görmenin sağlanmasıdır. Bu amaçla: Gözlük, prizma tedavisi verilebilir, cerrahi tedavi yapılabilir, göz tembelliği için kapama tedavisi yapılabilmektedir. Tedaviye ne kadar erken başlanırsa başarı şansı o kadar yükselir.

Şaşılık ameliyatı nasıl yapılır?

Ameliyat sırasında göz küresi yerinden çıkarılmamaktadır. Üzerinde ufak bir kesi yapılarak kaslara ulaşmakta ve şaşılığın tipine göre kaslarda çeşitli pozisyon değişiklikleri yapılmaktadır. Gerektiği durumlarda iki göze birden müdahale edilmektedir. Erişkinlerde sınırlı uyuşturma ile şaşılık ameliyatları yapılabilir de çocuklarda genel anestezi şarttır. Hasta günlük yaşantısına 1–2 gün içerisinde geri dönebilmektedir. Ancak birçok vakada tekrar ameliyat gereksinimi ortaya çıkmaktadır. Her ameliyatta olduğu gibi şaşılık ameliyatlarının da ufakta olsa komplikasyon riski vardır. Bunlar mikrop kapma, kanama çok nadirde olsa görme kaybıdır.